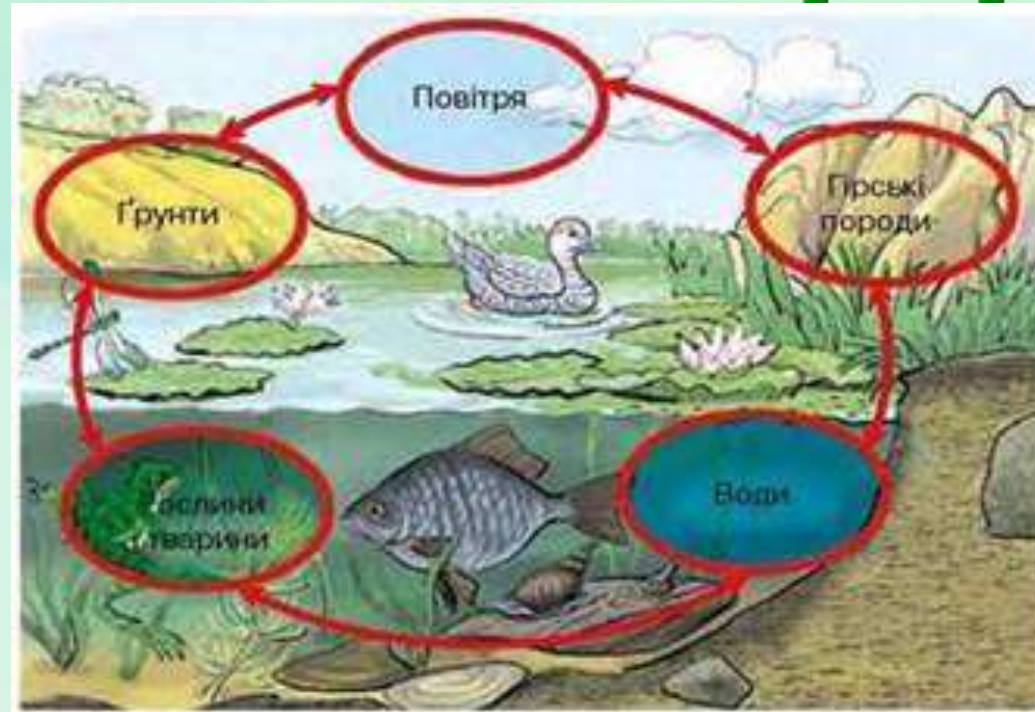


Природні комплекси як наслідок взаємозв'язків компонентів природи



Мета: формувати первинні уявлення про природні комплекси та географічну оболонку; ознайомити із закономірностями географічної оболонки; розвивати вміння виявляти взаємозв'язки між компонентами географічної оболонки, аналітичне мислення; виховувати відповідальність за збереження цілісності географічної оболонки.

Обладнання: підручники, атласи, схема «Природний комплекс», презентація.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу

V. Узагальнення

Домашнє завдання, стор 19

Повторюємо

1. Верхній пухкий родючий шар землі, на якому ростуть зелені рослини:

А земна кора; **Б** материнська порода; **В** ґрунт; **Г** гірська порода

2. Чим відрізняється ґрунт від гірської породи?

А кольором; **Б** твердістю; **В** родючістю **Г** структурою

3. Від чого залежить родючість ґрунту?

А від кольору; **Б** від вологості; **В** від щільності; **Г** від кількості гумусу

4. Найродючіші ґрунти в Україні та світі:

А підзолисті; **Б** каштанові; **В** торф'яно-болотні; **Г** чорноземи

5. Основа на якій починає утворюватися ґрунт:

А земна кора; **Б** материнська порода; **В** гірська порода

6. Які ґрунти поширені в екваторіальних широтах

А сіроземи; **Б** червоно – жовті; **В** підзолисті; **Г** чорноземи



Пригадайте



- 1. Як пов'язані між собою живі організми в природному середовищі?**
- 2. Наведіть приклади взаємодії рослин і тварин з компонентами неживої природи.**

Нові терміни до скарбнички знань



приро́дний компо́нент

приро́дний ко́мплекс

антропоге́нний ко́мплекс



Природні компоненти та взаємозв'язки між ними

У будь-якій місцевості існують поряд різні складники природи



Літосфера надає мінерали,
гірські породи, рельєф



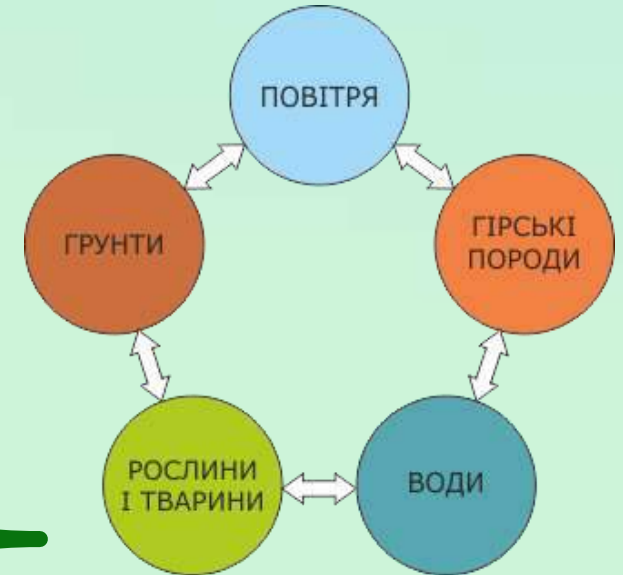
Атмосфера – визначає погоду
та клімат



Гідросфера – поверхневі та
підземні води



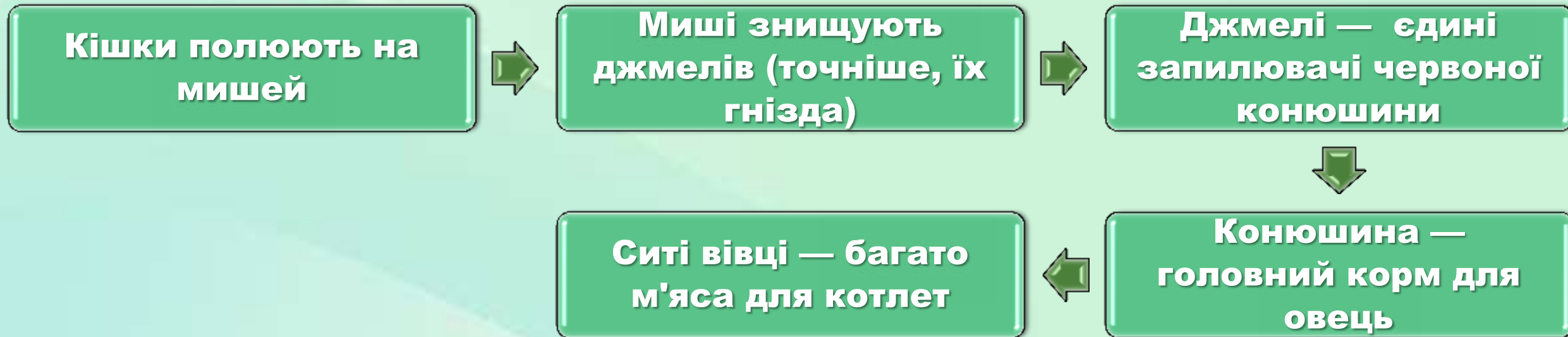
Біосфера – ґрунти,
рослинність та тваринний світ



**Природні
компоненти**

Взаємозв'язок компонентів природи

- Видатний англійський вчений Чарльз Дарвін якось сказав: **«Завдяки кішкам в Англії ще не перевелись баранячі котлети»**
- На перший погляд здається незрозуміло, який зв'язок існує між кішками вівцями



- Цей смішний і незвичайний на перший погляд приклад показує, що **всі елементи природи** — і живі, неживі — складна **система** пристосованих один до одного, взаємодіючих та взаємопов'язаних **компонентів**

Що таке природний комплекс (ПК)

Природні компоненти → складові частини довкілля, які тісно пов'язані між собою

- **Природний комплекс** (від лат. – «поєднання») – це ділянка земної поверхні, що вирізняється поєднанням певних природних компонентів, які нероздільно пов'язані між собою
- або **ландшафт** (від нім. – «краєвид»)



Завдання

Наведіть приклади
взаємозв'язків компонентів
природи в межах природного
комплексу

Зміна природних комплексів, їх охорона



Антропогенні та природні ландшафти

	Ознаки для порівняння	Антропогенний ландшафт	Природний ландшафт
1	Склад	Природні та змінені людиною компоненти природи	Природні взаємодіючі компоненти
2	Компоненти ландшафту	С/г угіддя, меліоративні системи. Населені пункти, лісонасадження, кар'єри, дороги, ставки тощо	Гірські породи, повітря, вода, ґрунти, рослинний і тваринний світ
3	Назви ландшафту	Сільськогосподарські, лісогосподарські, промислові, рекреаційні, природоохоронні, селетибні (населені пункти)	Арктичні, тайгові, мішано-лісові, степові, пустельні, субтропічні, екваторіальні, гірські, рівнинні

Антропогенні природні комплекси

- Для задоволення власних потреб людина формує нові **антропогенні (штучні) комплекси**
- В Україні вони займають близько **85 %** території



Завдання

1. З'ясуйте, які антропогенні комплекси представлені на кожному з малюнків. Задля яких потреб їх створила людина?
2. Поміркуйте, які комплекси більш стійкі щодо змін: природні чи антропогенні

Різноманітність невеликих ПК

ПРИРОДНІ КОМПЛЕКСИ

Географічна оболонка

Географічні пояси

Материки

Океани

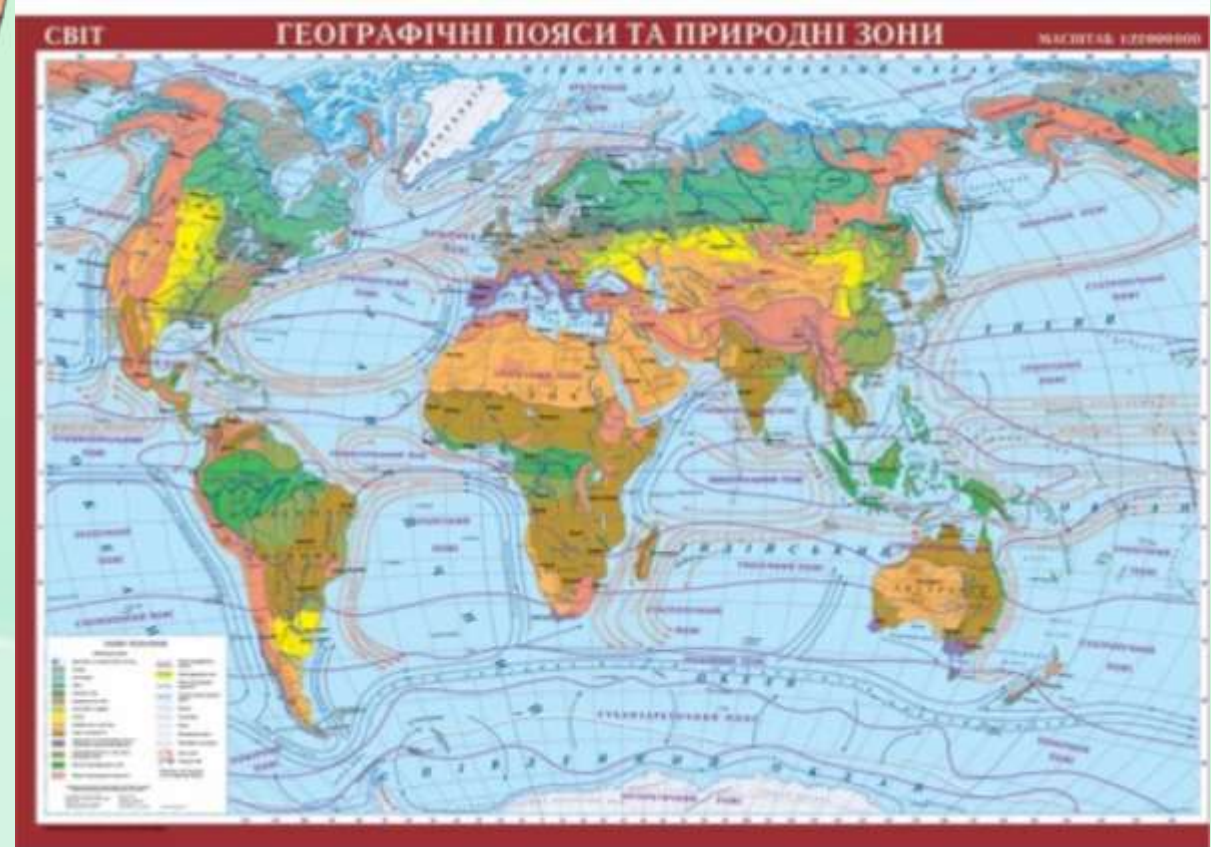
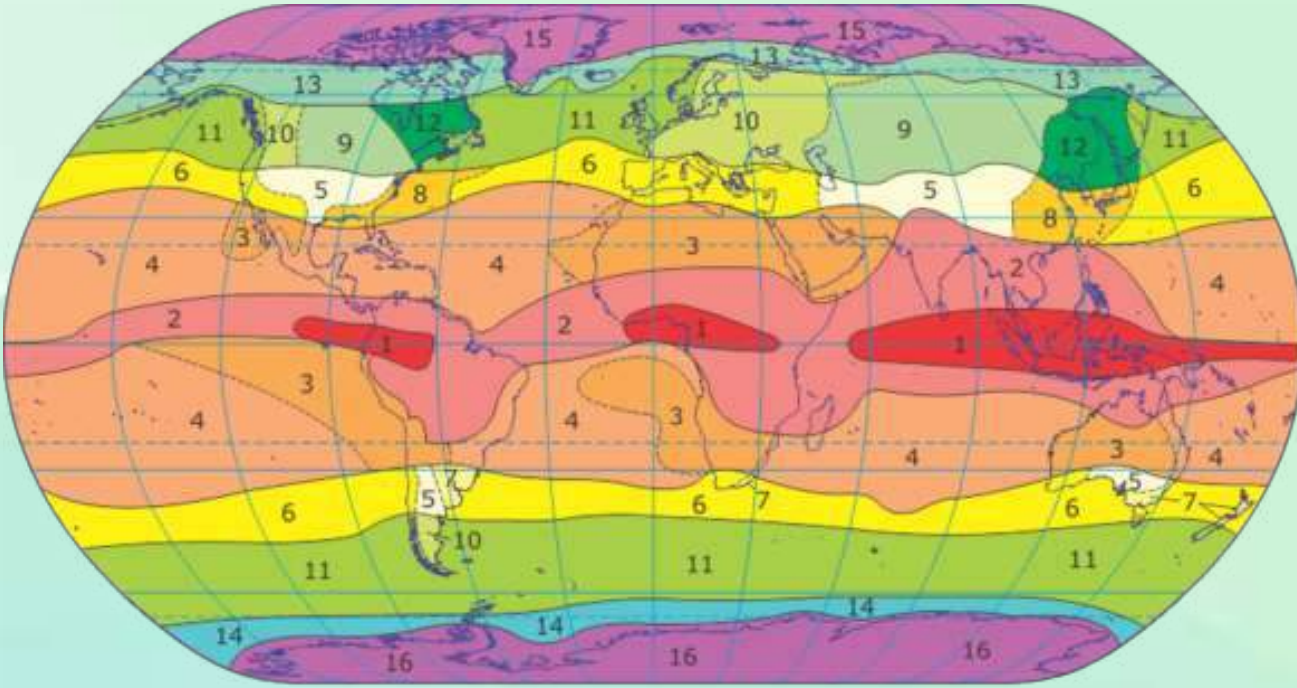
Природні зони

Природні країни

Невеликі місцеві природні комплекси:
яр, озеро, річкова долина, ліс, галявина в лісі, купина на болоті...

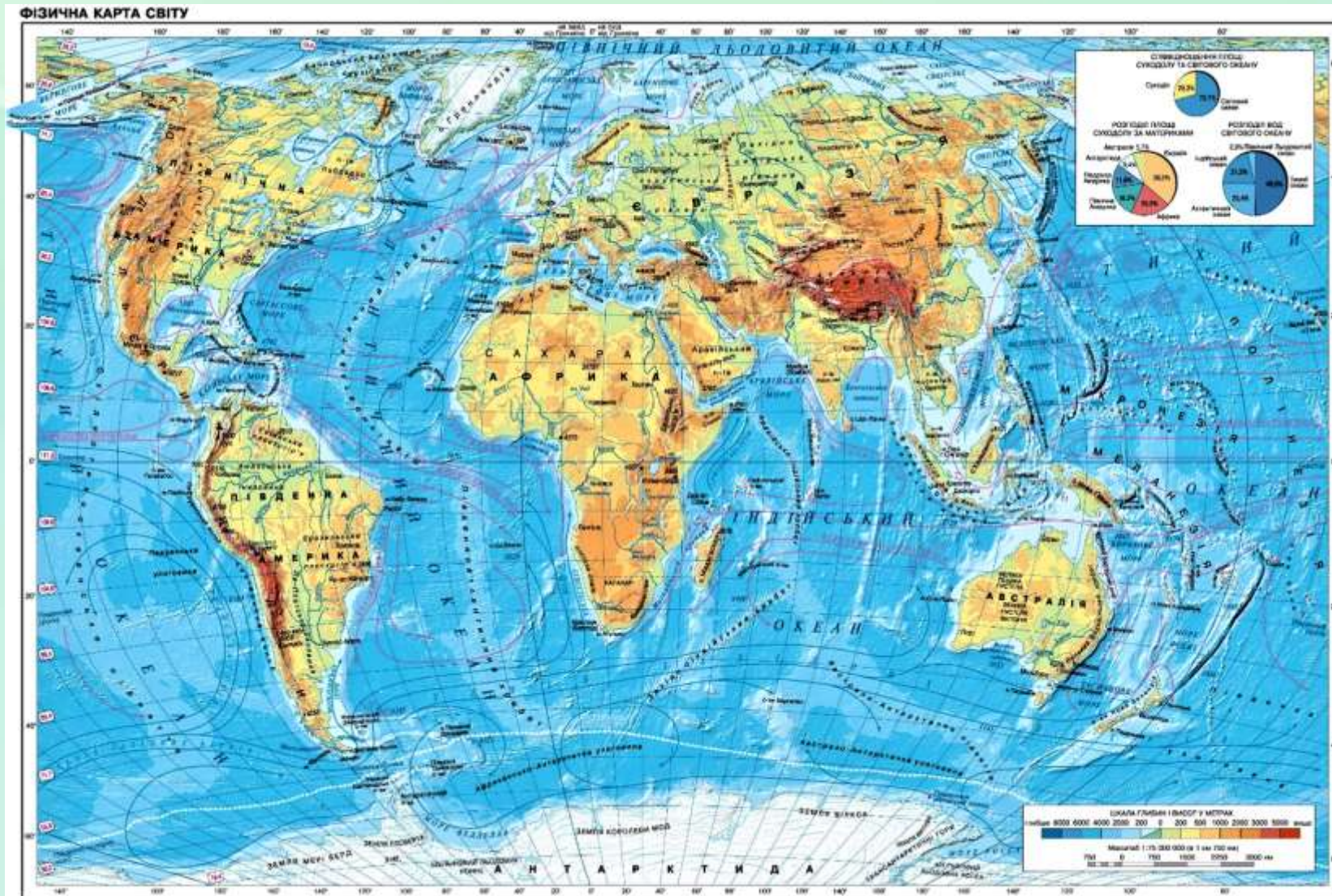
**На Землі не існує двох абсолютно однакових ПК,
оскільки вони сформувалися в результаті дії
різних чинників на конкретну територію**

Географічні пояси



Великі ПК

Азональні



Географічна оболонка – найбільший ПК



**Основні закономірності
(особливості) географічної
оболонки**

**Попрацюй з підручником, стор
221, таблиця 9, випиши
закономірності, навести власні
приклади.**

«Який вплив людини на місцеві природні комплекси»



Творча робота

**Ознайомся з текстом підручника, стор 222, п.3.
Спробуй малюнком зобразити, які процеси
відбуваються в географічній оболонці**

Домашнє завдання

**Читати п 53,54, вчити
основні поняття.**

Робота в зошиті: стор 14, 16.

Переглянути відео

<https://ua.pistacja.tv/video/geo50081-pryrodni-kompleksy-yikhni-vydy-ta-okhorona>